

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЛІСОВОГО
І САДОВО-ПАРКОВОГО ГОСПОДАРСТВА**

ВП НУБІП УКРАЇНИ «БОЯРСЬКА ЛІСОВА ДОСЛІДНА СТАНЦІЯ»

ТОВАРИСТВО ЛІСІВНИКІВ УКРАЇНИ

**НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ ЛІСІВНИЦТВА ТА ДЕКОРАТИВНОГО
САДІВНИЦТВА**

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

**МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОСИСТЕМНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ
У ЛІСОВОМУ КОМПЛЕКСІ ТА САДОВО-ПАРКОВОМУ
ГОСПОДАРСТВІ»
(18-19 квітня 2019 року)**

КИЇВ – 2019

**РЕКОМЕНДАЦІЇ ПО ЗБЕРЕЖЕННЮ ТА ВІДНОВЛЕННЮ
ДЕРЕВ *QUERCUS ROBUR* L. У ГОЛОСІЇВСЬКОМУ ЛІСІ НПП
«ГОЛОСІЇВСЬКИЙ»**

О. Ю. Чорнобров, в.о. директора,

Л.П. Сотник, кандидат біологічних наук (yurchuk7lyuda@ukr.net)

Національний природний парк «Голосіївський»

Результати обстежених у 2017–2018 роках дерев дуба звичайного (*Quercus robur* L.) у природних лісах кв. 4 та 5 Голосіївського ПНДВ, а також вздовж трьох екологічних стежок Національного природного парку «Голосіївський», а саме «Голосіївські схили біля Дідорівських ставків», «Перстень Мавки» та «Від Феофанії до Дідорівки» показали, що більшість із них знаходяться у незадовільному стані – дуби, що кілька років тому при обстеженні відмічались як живі, але з пошкодженими кронами, зараз здебільшого всохли. В той же час підріст *Quercus robur* майже відсутній, як і порость від пнів, а саджанці, що були висаджені в минулому році, переважно загинули з тих чи інших причин.

Виходячи із результатів обстеження дубів вздовж екологічної стежки «Голосіївські схили біля Дідорівських ставків» слід зазначити, що більша їх кількість мала задовільний фізіологічний стан в цій частині Голосіївського ПНДВ. Під час обстеження вздовж екологічної стежки «Перстень Мавки» було виявлено пошкодження дерев дуба звичайного дубовою широкоміноючою міллю на 80-90%, що на нашу думку виникло під дією кліматичних чинників – ранньої спекотної та посушливої весни, що сприяло масовому розмноженню шкідників. Більшість обстежених екземплярів *Quercus robur* вздовж екологічної стежки «Від Феофанії до Дідорівки» теж у більшості випадків мали незадовільний стан.

На нашу думку, причинами такого незадовільного стану дерев *Quercus robur* може бути зміна клімату та гідрологічного режиму, зменшення біологічної стійкості дуба звичайного за цих умов та заміна його супутніми деревними породами такими як грабом звичайним, кленом гостролистим, липою серцелистою тощо. Крім того, на території Голосіївського лісу спостерігається значне природне поновлення інтродуцента, який походить із Північної

Америци дуба червоного (*Quercus rubra* L.), який досить добре відновлюється та велика кількість природного поновлення якого спостерігається у лісових екосистемах Голосіївського лісу. Природне розповсюдження дуба червоного разом з такими властивостями виду, як дуже швидкий ріст, пригнічення й витіснення головних і супутніх порід, надзвичайно рясне насіннєве і значне порослеве поновлення в майбутньому може становити загрозу для відновлення цінних і корінних насаджень регіону. З огляду на вищезазначене, доцільним та рекомендованим вважаємо:

1) Під час проведення заходів з поліпшення санітарного стану у Голосіївському лісі максимально забезпечити збереження природного або майже природного стану лісів, включаючи такі показники як багатство вікової та ярусної структури деревостанів, біологічне різноманіття, природне поновлення.

2) Забезпечити максимальне збереження у лісі відмерлої деревини, яка є важливим структурним компонентом лісових екосистем і відіграє ключову роль у багатьох аспектах їх функціонування, впливаючи на біологічні, фізичні та геохімічні процеси, а її розкладання в перспективі створить особливо сприятливі умови для розвитку надґрунтового покриву та сприятиме природному поновленню деревних порід.

3) Забезпечити відновлення *Quercus robur* у природних деревостанах Голосіївського лісу методом шпигування жолудів, що являється більш ефективним способом поряд із висаджуванням саджанців. Шпигування проводити у добре освітлених ділянках лісу, оскільки еколого-біологічною особливістю дуба є ріст освітленої верхівкової бруньки, тим самим запобігти формуванню затінюючого ярусу, що може призвести до гальмування росту дуба у висоту.

4) Розпочати інвентаризацію усіх дерев *Quercus robur* на території Голосіївського лісу та створити електронну базу даних і картосхему геопросторового розташування дерев на цій території, що дасть можливість у майбутньому включити її до глобальних кадастрових систем OpenStreetMap та Urban Forest Map, що дозволить проводити аналіз стану дерев дуба звичайного.